

ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПК

Цема Т., <https://orcid.org/0000-0003-0596-2324>

Лисак Л., <https://orcid.org/0000-0001-8330-6088>

ДНУ «УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого»

Анотація

У цій статті досліджено процес реформування системи технічного регулювання у сфері інженерно-технічного забезпечення АПК в напрямку стандартизації та оцінки відповідності впродовж останніх 30 років. Проведено аналізування недоліків наявної системи технічного регулювання в Україні та переваги європейської системи технічного регулювання. Проаналізовано законодавчу та нормативно-правову базу щодо стандартизації та оцінки відповідності с.-г. техніки. Визначено мету та напрямок подальшого реформування, розподіл функцій і відповідальності між державою та виробником у цьому процесі.

Мета дослідження – визначення моделі (етапів) реформування системи технічного регулювання у сфері інженерно-технічного забезпечення АПК в напрямку стандартизації та оцінки відповідності. Зокрема визначення завдань кожного етапу реформування та аналізування того, наскільки ці завдання було виконано. Визначення подальших напрямків реформування.

Методи дослідження полягали в проведенні порівняльного аналізування національної системи технічного регулювання та європейської системи технічного регулювання, визначенні шляху досягання поставленої мети щодо забезпечення безпеки та розширення ринків збуту с.-г. техніки нетарифним регулюванням.

Результати. Запропонована модель (етапи) реформування системи технічного регулювання у сфері інженерно-технічного забезпечення, визначена мета і завдання кожного етапу, проаналізовані законодавчі і нормативно-правові акти, які діють у цій сфері і які ще слід прийняти для досягнення поставленої мети.

Висновок. Національна система технічного регулювання реформується у напрямку імплементації європейської моделі. Проведеними дослідженнями встановлено етапи реформування системи технічного регулювання у сфері інженерно-технічного забезпечення, мета і завдання кожного етапу і на перспективу. Систематизоване та послідовне запровадження оцінки відповідності с.-г. техніки вимогам технічних регламентів, які розроблені на основі директив і регламентів ЄС, запровадження національних стандартів ідентичних європейським гармонізованим стандартам сприятиме усуненню технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС, розширенню ринків збуту техніки, забезпеченню сільгосптоваровиробників безпечною і якіснішою с.-г. технікою.

Ключові слова: технічне регулювання, стандартизація, оцінка відповідності, введення в обіг, сільськогосподарська техніка, технічні вимоги, технічний регламент, директива ЄС, сертифікація, сільськогосподарські та лісогосподарські транспортні засоби.

Постановка проблеми. Прагнення України інтегруватися в європейський та міжнародний економічний простір, розширити ринки збуту своєї продукції, зокрема і с.-г. техніки, потребує підвищення рівня її конкурентоспроможності та усунення технічних бар'єрів у торгівлі, так званого не-

тарифного регулювання. Найкращий спосіб вирішення цього питання — це вільне переміщення товарів на ринки України та ЄС. Досягнення цієї мети потребує реформування системи технічного регулювання, зокрема у сфері стандартизації та оцінки відповідності с.-г. техніки.

Суть реформи системи технічного регулювання полягає у зміні філософії, а саме, у відмові від пострадянської системи стандартизації, яка була занадто обтяжливою для бізнесу. Більшість стандартів, які за старої системи були обов'язковими, прийняті понад 20 років тому, а отже є застарілими та майже не використовуються у цивілізованому світі. Тому одним із завдань реформи був перехід до сучасної європейської системи технічного регулювання [1].

Мета досліджень. Метою роботи є визначення моделі (етапів) реформування системи технічного регулювання в сфері інженерно-технічного забезпечення АПК в напрямку стандартизації та оцінки відповідності. Зокрема визначення мети кожного етапу реформування та аналізування того, наскільки цих цю мету було досягнуто. Визначення подальших напрямків реформування.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [2] технічне регулювання — правове регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції або пов'язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання оцінюванням відповідності та/або державного ринкового нагляду чи інших видів державного нагляду (контролю).

Функції технічного регулювання в сфері інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України з одного боку сприяти розвитку економіки, зокрема виробництву і реалізації якісної високопродуктивної конкурентоспроможної сільськогосподарської техніки з іншого боку захистити права споживачів сільськогосподарської техніки (сільгосптоваровиробників) щодо безпеки та поінформованості (рис. 1).

Одними із основних складових системи технічного регулювання є стандарти-

Рисунок 1 – Функції технічного регулювання

зація, оцінка відповідності та державний нагляд (зокрема ринковий нагляд).

Розглянемо як змінювалися ці складові системи технічного регулювання впродовж останніх 30 років, чим спричинена необхідність реформування, мета якої ми прагнемо досягти та етапи, які ми вже пройшли на цьому шляху.

Після розпаду Радянського Союзу Україні досталася в спадок система технічного регулювання побудована на пострадянській системі стандартизації та тотальному державному контролю. Така система частково була зумовлена тим, що значна частина підприємств перебувала у державній власності і держава виступала і замовником, і розробником, і виробником, і споживачем продукції. Це надавало можливість нормувати і контролювати технічні засоби для АПК на всіх етапах їхнього життєвого циклу, починаючи від розроблення і закінчуючи утилізацією (рис. 2). Усі вимоги до продукції, процесів і виробництва були застандартизовані на державному рівні та були обов'язковими до виконання.

Необхідно зазначити, що витрати з боку держави на проведення державного контролю повинні бути сумірні з вигодами, які держава отримує від цього контролю. Тому з часом державний контроль зосереджується лише на безпеці продукції і захисту навколишнього середовища.

У 1992 році Україна почала розбудовувати власну систему сертифікації продукції, прийнявши 10 травня 1993 року Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» [3]. Сертифікація це процедура, що проводиться третьою стороною, незалежною ні від виробника, ні від споживача продукції. За мету сертифікації ставилося запобігання

Рисунок 2 – Обов'язкові вимоги до технічних засобів для АПК на всіх стадіях їхнього життєвого циклу

реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я і навколишнього природного середовища; а також створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародній торгівлі.

Сертифікація продукції в Україні поділялася на обов'язкову та добровільну. Сертифікація на відповідність обов'язковим вимогам нормативних документів проводилася виключно в державній системі сертифікації УкрСЕПРО. З 01 липня 1996 року набрав чинності наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 06.02.95 № 44, яким «Перелік продукції, який підлягає обов'язковій сертифікації в Україні» був доповнений розділом «Машини сільськогосподарські для рослинництва, тваринництва, птахівництва і кормовиробництва». Обов'язкова сертифікація включала перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією. Всі ці роботи проводилися органами сертифікації, які були як державної, так і недержавної форми власності за кошти замовника. Слід відзначити значний вклад у створення системи УкрСЕПРО щодо с.-г. техніки органу сертифікації сільськогосподарської техніки Українського державного центру з випробування техніки і технологій для сільськогосподарського (ДП УкрЦВТ).

Добровільна сертифікація проводилася з ініціативи виробника, продавця, спо-

живача, органів державної виконавчої влади на договірних умовах між заявником та органом із сертифікації на відповідність продукції вимогам, які не віднесені актами законодавства та нормативно-

правовими актами до обов'язкових вимог.

Проаналізуємо чи могла бути досягнута мета, яка ставилася перед сертифікацією, зокрема доступ на ринок лише безпечної техніки та сприяння у міжнародній торгівлі.

Дотримання вимог стандартів контролювалося сертифікацією відібраних окремих зразків техніки. Такий підхід не давав гарантії, що решта техніки з цієї партії чи серії також виготовлена з дотриманням обов'язкових вимог.

Очевидним недоліком створеної системи було те, що вимоги до с.-г. техніки базувалися на застарілих стандартах колишнього Радянського Союзу, а це зі свого боку створювало технічні бар'єри в торгівлі і ніяк не сприяло міжнародній торгівлі.

Тому наступною постала задача — приведення вітчизняної бази у відповідність до європейської національної нормативної бази. Роботи з гармонізації європейських стандартів щодо с.-г. техніки розпочалися ще у 2000 році. УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого брав активну участь у розробленні національних стандартів на базі європейських і міжнародних. Ось у період з 2003 по 2019 роки було гармонізовано близько 150 європейських і міжнародних стандартів на вимоги до с.-г. техніки та методи її випробувань.

Необхідність дотримуватися жорстких вимог до конструкції техніки під час її проектування та виробництва створювала

перешкоди для запровадження нових технічних рішень, які могли б сприяти розвитку технічного прогресу, підвищенню конкурентоспроможності техніки і при цьому могли забезпечити достатній рівень безпечності та екологічності с.-г. техніки. Така система технічного регулювання не сприяла прагненням України інтегруватися в європейський і міжнародний економічний простір. Нагадаємо, що в 2008 році Україна стала 152-м повноправним членом Світової організації торгівлі, а з 1 вересня 2017 року повністю вступила в силу Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [4].

До основних недоліків наявної на той час системи технічного регулювання можна віднести таке:

- стандартизація не була добровільною процедурою, якою виробники можуть забезпечити конкретні властивості техніки;

- обов'язкова відповідність техніки вимогам державних стандартів фактично стала на перепоні впровадженню нових технічних рішень, виходило, що для кожної інновації має бути розроблений і прийнятий новий стандарт;

- застосування обов'язкової сертифікації техніки незалежно від її ступеня ризику небезпеки для споживача (низького чи високого); відсутність сертифікації техніки з високим ступенем ризику, наприклад тракторів;

- надмірне інспектування на етапі виробництва;

- створення для бізнесу тягаря, несумірного із його можливими вигодами для суспільства.

Водночас європейська система технічного регулювання вже дала відповіді на ці виклики.

Обов'язкові вимоги до продукції, зо-

крема і до с.-г. техніки, яка імпортується на митну територію ЄС спрямовані на забезпечення захисту та поінформованості споживачів, вони охоплюють технічні та екологічні вимоги і базуються на вимогах Директив ЄС чи Регламентів ЄС. Вибір технічних рішень, які забезпечують виконання цих вимог залишається за виробниками. Контроль за безпечністю продукції здійснює держава ринковим наглядом. Обов'язкова сертифікація застосовується лише до об'єктів з найвищим ступенем ризику (наприклад, затвердження типу трактора).

Застосовуються дві категорії технічних вимог до видів техніки — обов'язкові і добровільні. 90 % стандартів ЄС є суто добровільними, інші 10 % є рекомендованими до використання як такі, що підтверджують відповідність директивам. Обов'язкові вимоги стосуються лише здоров'я і безпеки споживачів (зокрема, і інформування споживачів), добровільні стандарти — якості техніки. Якість техніки забезпечується і контролюється виробником, а регулюється ринком (рис. 3).

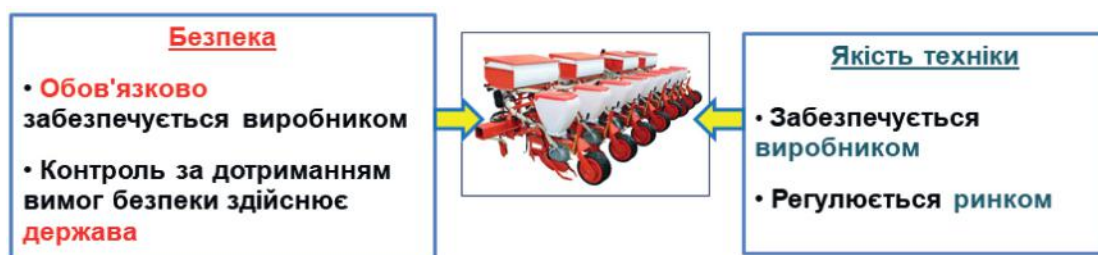

Рисунок 3 – Європейська модель розподілу функцій між державою і виробником

Реформування національної системи технічного регулювання було спрямоване на імплементацію європейської моделі технічного регулювання.

Переломним моментом у реформуванні системи технічного регулювання у сфері інженерно-технічного забезпечення можна вважати 2015—2016 роки. Саме в цей час були прийняті та/або набули чинності нові Закони України у сфері технічного регулювання, серед яких:

- закон України «Про стандартизацію» [5], який привів національну стандарти-

зацію у відповідність з європейською моделлю (добровільне застосування стандартів, скасування обов'язкової реєстрації ТУ і т.д.);

- закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», який забезпечив законодавче підґрунтя для приведення українського законодавства у цій сфері у повну відповідність до вимог Угоди СОТ про ТБТ та актів законодавства ЄС (повне скасування обов'язкової сертифікації та перехід на застосування технічних регламентів з 1 січня 2018 р.).

Хронологічна послідовність процесів реформування системи технічного регулювання в сфері інженерно-технічного забезпечення представлена на рисунку 4.

Рисунок 4 – Перехід від пострадянської системи стандартизації до європейської системи оцінки відповідності

Впродовж 2014—2015 років було скасовано понад 15 000 застарілих міждержавних стандартів (ГОСТів), прийнятих до 1992 року. Натомість були прийняті понад 6000 національних нормативних документів, більшість з яких гармонізована з міжнародними та європейськими стандартами [7].

Наразі на сільськогосподарську техніку (група 65.060 «Сільськогосподарські машини, інвентар та устаткування») поширюються 502 національні стандарти, з яких 431 – гармонізований з міжнародними та європейськими, 12 – з міждержавними (ГОСТ) і лише 12 ГОСТам продовжено термін чинності до розроблення відповідних національних стандартів (рис. 5).

У 2013 році була введена остання редакція Технічного регламенту безпеки

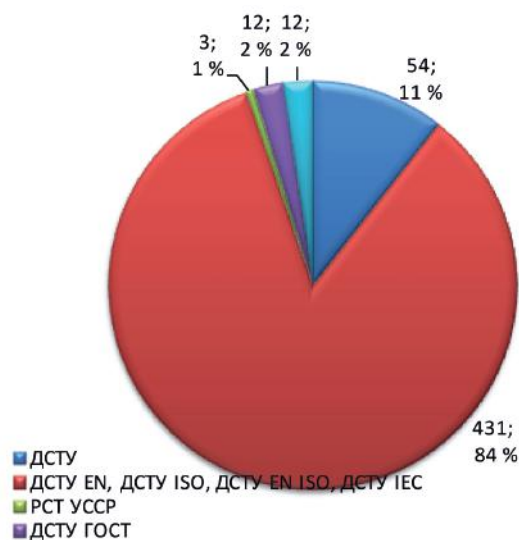

Рисунок 5 – Розподіл нормативних документів, які поширюються на сільськогосподарську техніку за їх видами

машин, дія якого поширюється також і на сільськогосподарську техніку. Цей технічний регламент розроблений на основі Директиви ЄС нового підходу і для техніки з низьким ступенем ризику ним запроваджується декларування відповідності виробником (рис. 6).

Для с.-г. техніки з високим ступенем ризику, а саме для сільськогосподарських транспортних засобів, було прийнято і після п'ятирічного періоду добровільного застосування в 2016 році введено до обов'язкового застосування Технічний регламент затвердження типу сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів, їхніх причепів і змінних причіпних машин, систем, складових частин та окремих технічних вузлів (далі – Технічний регламент затвердження типу) [8]. Цей технічний регламент базується на директиві старого підходу і передбачає обов'язкову сертифікацію щодо затвердження типу транспортного засобу з подальшим оформленням виробником сертифіката відповідності затверженому типу, який супроводжує кожний транспортний засіб, що постачається на ринок

Рисунок 6 – Оцінка відповідності с.-г. техніки вимогам технічних регламентів

та/або вводиться в експлуатацію. Саме за наявності сертифіката відповідності затвердженому типу здійснюється відомча реєстрація трактора чи причепа (рис. 6).

Конкретні вимоги до типу транспортного засобу визначені у *Переліку національних стандартів, які в разі їх застосування є доказом відповідності сільськогосподарських та лісгосподарських тракторів, їхніх причепів і змінних причіпних машин, систем, складових частин та окремих технічних вузлів вимогам Технічного регламенту затвердження типу (далі — Перелік НД)*. Перелік НД був затверджений наказом Мінекономрозвитку України від 05.02.2016 № 188 і включає 52 стандарти, переважну більшість яких (82 %) складають стандарти, гармонізовані з міжнародними та європейськими нормами [9].

Саме після введення до обов'язкового застосування Технічного регламенту затвердження типу наказом Мінекономрозвитку України № 1699 з 1 січня 2016 року в Україні була повністю скасована обов'язкова сертифікація сільськогосподарської техніки, відтепер на неї поширюється лише система оцінки відповідності.

Проте вільний доступ промислової продукції, зокрема і с.-г. техніки, на ринки України та країн ЄС буде можливим після підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА), укладення якої передбачене статтею 57 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

АСАА передбачатиме, що торгівля товарами між Україною та ЄС в охоплених цією Угодою секторах буде здійснюватися на тих самих умовах, що і торгівля товарами між країнами-членами ЄС.

Укладення АСАА передбачає:

- ідентичність вимог до продукції українських технічних регламентів і відповідних директив ЄС;
- ідентичність стандартів, які надають презумпцію відповідності вимогам технічних регламентів, та їхніх переліків і відповідних європейських гармонізованих стандартів та їхніх переліків;
- ідентичність вимог до українських призначених органів з оцінки відповідності і нотифікованих органів в ЄС;
- право українських виробників наносити на продукцію європейський знак відповідності СЕ;
- визнання результатів робіт з оцінки відповідності українських органів в ЄС.

Зараз під три пріоритетні технічні регламенти, дія яких поширюється і на с.-г. техніку, були прийняті всі необхідні національні стандарти (див. рис.7).

Але навіть після підписання АСАА у зазначених трьох пріоритетних секторах вільне переміщення с.-г. та л.-г. транспортних засобів буде неможливим, оскільки в Україні не впроваджено оновлене технічне законодавство щодо цієї техніки. Зараз розробляються проект

Рисунок 7 – Технічні регламенти, дія яких поширюється на сільськогосподарську техніку, які увійшли до проекту Угоди АСАА

оновленого Технічного регламенту щодо затвердження типу та нагляду за ринком с.-г. та л.-г. транспортних засобів [10] на основі Регламенту ЄС 167/2013 [11] та технічні і адміністративні вимоги на основі відповідних делегованих та виконавчих регламентів Європейської Комісії. Після впровадження зазначеного оновленого технічного регламенту будуть подані пропозиції щодо розширення АСАА, така перспектива передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Слід зазначити, що ЄС поруч із запровадженням системи оцінки відповідності активно працює в напрямку усунення технічних бар'єрів у торгівлі та розширення міжнародних ринків збуту техніки. Як доказова база все більше застосовуються міжнародні стандарти, Правила ЄЕК ООН, стандартні Кодекси ОЕСР. Україні теж необхідно рухатися в цьому напрямку, зокрема доцільно було б приєднатися до тракторних Кодексів ОЕСР, тим самим легалізувати їх застосування як доказової бази в Україні.

Висновки. За результатами проведених

досліджень встановлено етапи реформування системи технічного регулювання у сфері інженерно-технічного забезпечення та мету і задання кожного етапу. Проаналізовані законодавчі і нормативно-правові акти, які діють в цій сфері і які ще слід прийняти.

Реформування національної системи технічного регулювання

щодо с.-г. техніки сприяє освоєнню нових європейських і міжнародних ринків збуту. Запровадження європейських технічних вимог та процедур оцінки відповідності залежно від ступеня ризику небезпеки техніки для споживача, запровадження національних стандартів ідентичних європейським гармонізованим стандартам сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної техніки, захисту ринку України від увезення небезпечної та неякісної техніки для сільського господарства, а також оснащенню агропромислового комплексу України більш безпечною та продуктивною технікою.

Реформування технічного регулювання в сфері інженерно-технічного забезпечення здійснюється системно і на цьому етапі досягло певного успіху і має чітку мету на перспективу, над реалізацією якої активно працює і УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого.

Зокрема, починаючи з 2016 року повністю скасована обов'язкова сертифікація сільськогосподарської техніки і введена, залежно від ступеня ризику, оцінка відпо-

відності вимогам технічних регламентів. Для техніки з низьким ступенем ризику запроваджено декларування відповідно до Технічного регламенту безпеки машин. Для техніки з високим ступенем ризику (трактори, причепа та прирівняні до них причіпні машини) відповідно до європейської практики запроваджена процедура сертифікації (затвердження типу) з подальшим декларуванням відповідності кожної одиниці техніки, виготовленої відповідно до затвердженого типу — така процедура установлена Технічним регламентом затвердження типу.

Активно ведуться роботи у напрямку запровадження вільного обігу промислової продукції на ринках ЄС та України — укладання АСАА. Сільськогосподарська техніка, яка підпадає під дію Технічного регламенту безпеки машин, уже попадає до проекту АСАА. Розроблено проект нового Технічного регламенту щодо затвердження типу та нагляду за ринком сільськогосподарських та лісогосподарських транспортних засобів, зараз розробляються технічні та адміністративні вимоги, які доповнять новий регламент. Після прийняття зазначених нормативно-правових актів появиться перспектива розширення АСАА щодо сільськогосподарських та лісогосподарських транспортних засобів.

Близько 80 % національних стандартів, які застосовуються до с.-г. техніки, є ідентичними європейським та міжнародним стандартам, роботи в цьому напрямку необхідно продовжувати.

Україні також необхідно активізувати роботи щодо участі в міжнародних організаціях, зокрема в тракторному комітеті Організації економічного співробітництва та розвитку. Офіційні протоколи випробувань за тракторними кодексами ОЕСР широко застосовуються в європейському технічному законодавстві як доказової бази.

У цій статті було досліджено два аспекти системи технічного регулювання: стандартизація та оцінка відповідності. Але слід зазначити, що для досягнення поставленої мети в Україні необхідно створити відповідні інституційні органи

(орган затвердження типу, технічні служби) та суттєво оновити матеріальну базу випробувальних лабораторій. Реформа також не буде завершеною за відсутності дієвого ринкового нагляду.

Література

1. Технічне регулювання в Україні: як забезпечити розвиток економіки і захист прав споживачів: Міжнародна фінансова корпорація, 2008: <http://dru.org.ua/files/gr-file-1215683662.pdf> (дата звернення 13.04.2020).

2. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : закон України від 05.01.2015 р. № 124-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19> (дата звернення: 15.04.2020).

3. Про стандартизацію і сертифікацію: Декрет Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 р. № 46-93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/46-93> (дата звернення 14.04.2020).

4. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu> (дата звернення 20.04.2020).

5. Про стандартизацію: закон України від 5 червня 2014 року № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення 15.04.2020).

6. Про метрологію та метрологічну діяльність: закон України від 5 червня 2014 р. № 1314-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18> (дата звернення: 15.04.2020).

7. Офіційний вебсайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2020).

8. Про затвердження Технічного регламенту затвердження типу сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів, їх причепів і змінних причіпних машин, систем, складових частин та окремих технічних вузлів: постанова Кабі-

нету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1367-2011-п> (дата звернення: 17.04.2020).

9. Кравчук В., Погорілий В., Афанасьєва С., Цема Т., Оситняжський М., Горбатова І. До питання затвердження типу сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів, причепів, причіпних машин. Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України: збірник наукових праць УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого. Дослідницьке, 2017. Вип. 21 (35). С. 175—189.

10. Цема Т., Афанасьєва С., Лисак Л. Імплементация оновлених європейських вимог щодо сільськогосподарських та лісогосподарських транспортних засобів в законодавство України. Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України: збірник наукових праць УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого. Дослідницьке, 2019. Вип. 24 (38). С. 72—83.

11. Regulation (EU) № 167/2013 of the European Parliament and of the Council of 5 February 2013 on the approval and market surveillance of agricultural and forestry vehicles. URL: <http://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 17.04.2020).

Literature

1. Technical Regulation in Ukraine: How to Ensure Economic Development and Consumer Protection: International Finance Corporation, 2008: <http://dru.org.ua/files/rp-file-1215683662.pdf> (accessed 13/04/2020).

2. On Technical Regulations and Conformity Assessment: Law of Ukraine dated 05.01.2015, No. 124-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19> (accessed: 04/15/2020).

3. On standardization and certification: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 10, 1993 No. 46-93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/46-93> (accessed 04/14/2020).

4. Association Agreement between

Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community, and their Member States, of the other part. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu> (accessed 20/04/2020).

5. On standardization: Law of Ukraine of June 5, 2014 No. 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (accessed 04/15/2020).

6. About metrology and metrological activity: Law of Ukraine of June 5, 2014 № 1314-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18> (accessed: 04/15/2020).

7. Official Website of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. URL: : <https://www.me.gov.ua> (accessed: 04/15/2020).

8. On approval of the Technical regulation of approval of the type of agricultural and forestry tractors, their trailers and interchangeable trailers, systems, components and separate technical units: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 28, 2011 No. 1367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1367-2011-п> (accessed: 04/17/2020).

9. Kravchuk V., Pogoriliy V., Afanasieva S., Tema T., Ositnyazhsky M., Gorbatova I. On the issue of approval of type of agricultural and forestry tractors, trailers, trailers. Technical and technological aspects of development and testing of new equipment and technologies for Ukrainian agriculture: collection of scientific works of L. Pogorilyy UkrNDIPVT. Doslidnytske, 2017. Vol. 21 (35). Pp. 175-189.

10. Tsema T., Afanasieva S., Lysak L. Implementation of updated European requirements for agricultural and forestry vehicles in the legislation of Ukraine. Technical and technological aspects of development and testing of new equipment and technologies for Ukrainian agriculture: collection of scientific works of L. Pogorely UkrNDIPVT. Doslidnytske, 2019. Vol. 24 (38). Pp. 72-83.

11. Regulation (EU) No 167/2013 of the European Parliament and of the Council of 5 February 2013 on the approval and market surveillance of agricultural and forestry ve-

hicles. : <http://eur-lex.europa.eu> (accessed: 04/17/2020).

Literatura

1. Tehnichne reguljuvannja v Ukraini: jak zabezpechyty rozvytok ekonomiky i zahyst prav spozhyvachiv: Mizhnarodna finansova korporacija, 2008: <http://dru.org.ua/files/rp-file-1215683662.pdf> (data zvernennja 13.04.2020).

2. Pro tehnicni reglamenti ta ocinku vidpovidnosti : zakon Ukrainy vid 05.01.2015 r. № 124-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19> (data zvernennja: 15.04.2020).

3. Pro standartyzaciju i sertyfikaciju: Dekret Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.05.1993 r. № 46-93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/46-93> (data zvernennja 14.04.2020).

4. Ugoda pro Asociaciju mizh Ukrainoju, z odnijej storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym Spivtovarystvom z atomnoi energii i i'hnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integracija/ugoda-pro-asociacyu> (data zvernennja 20.04.2020).

5. Pro standartyzaciju: zakon Ukrainy vid 5 chervnja 2014 roku № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (data zvernennja 15.04.2020).

6. Pro metrologiju ta metrologichnu dijal'nist': zakon Ukrainy vid 5 chervnja 2014 r. № 1314-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18> (data zvernennja: 15.04.2020).

7. Oficijnyj vebsajt Ministerstva rozvytku ekonomiky, torgivli ta sil's'kogo gospodarstva Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua> (data zvernennja: 15.04.2020).

8. Pro zatverdzhennja Tehnichnogo reglamentu zatverdzhennja typu sil's'kogospodars'kyh ta lisogospodars'kyh traktoriv, i'h prychepiv i zminnyh prychipnyh mashyn, system, skladovyh chastyn ta okremykh tehnicnyh vuzliv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.12.2011 r. № 1367. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1367-](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1367-2011-p)

2011-p (data zvernennja: 17.04.2020).

9. Kravchuk V., Pogorilyj V., Afanas'jeva S., Cema T., Osytnejazhs'kyj M., Gorbatova I. Do pytannja zatverdzhennja typu sil's'kogospodars'kyh ta lisogospodars'kyh traktoriv, prychepiv, prychipnyh mashyn. Tehniko-tehnologichni aspekty rozvytku ta vyprobuvannja novoi' tehniky i tehnologij dlja sil's'kogo gospodarstva Ukrainy: zbirnyk naukovykh prac' UkrNDIPVT im. L. Pogorilogo. Doslidnyc'ke, 2017. Vyp. 21 (35). S. 175—189.

10. Cema T., Afanas'jeva S., Lysak L. Implementacija onovlenykh jevropejs'kykh vymog shhodo sil's'kogospodars'kyh ta lisogospodars'kyh transportnyh zasobiv v zakonodavstvo Ukrainy. Tehniko-tehnologichni aspekty rozvytku ta vyprobuvannja novoi' tehniky i tehnologij dlja sil's'kogo gospodarstva Ukrainy: zbirnyk naukovykh prac' UkrNDIPVT im. L. Pogorilogo. Doslidnyc'ke, 2019. Vyp. 24 (38). S. 72—83.

11. Regulation (EU) № 167/2013 of the European Parliament and of the Council of 5 February 2013 on the approval and market surveillance of agricultural and forestry vehicles. URL: <http://eur-lex.europa.eu> (data zvernennja: 17.04.2020).

UDC 006.22:631

TO THE QUESTION OF REFORMING THE NATIONAL SYSTEM OF TECHNICAL REGULATION IN THE FIELD OF ENGINEERING AND TECHNICAL SUPPORT OF AIC

Tsema T., <https://orcid.org/0000-0003-0596-2324>

Lysak L., <https://orcid.org/0000-0001-8330-6088>

SSO « L. Pogorilyy UkrNDIPVT»

Summary

This article explores the process of reforming the system of technical regulation in the field of engineering and technical support of agroindustrial complex in the direction of standardization and conformity assessment over the last 30 years. The disadvantages of the existing system of technical regulation in Ukraine and the advantages of the European system of technical regulation are analyzed. The legislative and regulatory framework on standardization and conformity assessment of agricultural products is analyzed. technology. The purpose and direction of further reform, the division of functions and responsibilities between the state and the producer in this process are determined.

***The purpose of the work** is to determine the model (stages) of reforming the system of technical regulation in the field of engineering and technical support of agriculture in the direction of standardization and conformity assessment. In particular, defining the objectives of each stage of reform and analyzing the extent to which these objectives have been achieved. Identification of further directions of reform.*

***Research methods** consisted of a comparative analysis of the national technical regulation system and the European technical regulation system, and of exploring ways to achieve the stated goal of ensuring the safety and expansion of agricultural markets. non-tariff regulation.*

***Results.** The stages of reforming the system of technical regulation in the field of engineering and technical support and the goals and objectives of each stage are established. The legislative and regulatory acts that are in force in this field and yet to be adopted are analyzed.*

***Conclusion.** Reforming the national system of technical regulation is carried out in the direction of implementing the European model. According to the results of the research, the stages of reforming the system of technical regulation in the field of engineering and technical support and the goals and objectives of each stage are identified, the tasks for the future are defined. Systematized and consistent introduction of agricultural conformity assessment requirements of technical regulations developed on the basis of EU directives and regulations, the introduction of national standards identical to European harmonized standards will help eliminate technical barriers to trade between Ukraine and the EU, expand markets for machinery, provide farmers with safe and better agricultural machinery.*

***Key words:** technical regulation, standardization, conformity assessment, placing on the market, agricultural machinery, technical requirements, technical regulation, EU directive, certification, agricultural and forestry vehicles.*

УДК 006.22:631

К ВОПРОСУ РЕФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ТЕХНИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ АПК

Цема Т., <https://orcid.org/0000-0003-0596-2324>

Лысак Л., <https://orcid.org/0000-0001-8330-6088>

ГНУ «УкрНИИПИТ им. Л. Погорелого»

Аннотация

В этой статье исследован процесс реформирования системы технического регулирования в сфере инженерно-технического обеспечения АПК в направлении стандартизации и оценки соответствия в течение последних 30 лет. Проведен анализ недостатков существующей системы технического регулирования в Украине и преимущества европейской системы технического регулирования. Проанализирована законодательная и нормативно-правовая база по стандартизации и оценке соответствия сельскохозяйственной техники. Определены цели и направление дальнейшего реформирования, распределение функций и ответственности между государством и производителем в этом процессе.

Цель исследования - определение модели (этапов) реформирования системы технического регулирования в сфере инженерно-технического обеспечения АПК в направлении стандартизации и оценки соответствия. В частности, определение целей каждого этапа реформирования и анализ того, насколько эти цели были достигнуты. Определение дальнейших направлений реформирования.

Методы исследования заключались в проведении сравнительного анализа национальной системы технического регулирования и европейской системы технического регулирования и исследовании способов достижения поставленной цели по обеспечению безопасности и расширения рынков сбыта сельскохозяйственной техники нетарифного регулирования.

Результаты. Установлены этапы реформирования системы технического регулирования в сфере инженерно-технического обеспечения и цели и задачи каждого этапа. Проанализированы законодательные и нормативно-правовые акты, действующие в этой сфере и которые еще предстоит принять.

Вывод. Реформирование национальной системы технического регулирования осуществляется в направлении имплементации европейской модели. По результатам проведенных исследований установлено этапы реформирования системы технического регулирования в сфере инженерно-технического обеспечения, цели и задачи каждого этапа, определены задачи на перспективу. Систематизированное и последовательное введение оценки соответствия сельскохозяйственной техники требованиям технических регламентов, разработанных на основе директив и регламентов ЕС, введение национальных стандартов идентичных европейским гармонизированным стандартам будет способствовать устранению технических барьеров в торговле между Украиной и ЕС, расширению рынков сбыта техники, обеспечению сельхозтоваропроизводителей безопасной и более качественной сельскохозяйственной техникой.

Ключевые слова: техническое регулирование, стандартизация, оценка соответствия, введение в обращение, сельскохозяйственная техника, технические требования, технический регламент, директива ЕС, сертификация, сельскохозяйственные и лесохозяйственные транспортные средства.